

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine
Direkcija za evropske integracije

**OD PODNOŠENJA ZAHTJEVA ZA ČLANSTVO U EU DO STICANJA
STATUSA KANDIDATA**

Česta pitanja

Sarajevo, april 2016. godine

1. Šta je zahtjev za članstvo u Evropskoj uniji?

Zahtjev za članstvo u Evropskoj uniji (EU) je kraće pismo koje država podnosilac zahtjeva predaje Vijeću EU, odnosno predstavniku države članice koja u to vrijeme predsjedava Vijećem EU, a sa ciljem sticanja članstva u EU. Zahtjev za članstvo obično potpisuje i uručuje predsjednik države i/ili vlade, a može ga pratiti kraći ili opširniji dokument koji ga sadržajno podržava i u kojem se navode dostignuća države podnosioca zahtjeva u procesu evropskih integracija.

U zahtjevu država ističe svoju evropsku opredeljenost, ističući da je pristupanje EU njen strateški društveno-ekonomski i politički cilj te da je spremna prihvatiti vrijednosti EU i obaveze koje proizlaze iz članstva u EU.

2. Koja država može podnijeti zahtjev za članstvo u Evropskoj uniji?

Prema članu 49. Ugovora o EU, svaka evropska država koja poštuje vrijednosti očuvanja ljudskog dostojanstva, slobode, demokracije, jednakosti, vladavine prava i poštovanja ljudskih prava, uključujući prava pripadnika manjina i koja se obvezuje promicati ih, može podnijeti zahtjev za članstvo u EU. Ove vrijednosti su zajedničke državama članicama EU u društvu u kojem prevladavaju pluralizam, nediskriminacija, tolerancija, pravda, solidarnost i jednakost žena i muškaraca.

3. Ko odlučuje o zahtjevu za članstvo u Evropskoj uniji?

Nakon što primi zahtjev za članstvo, Vijeće EU razmatra zahtjev te odlučujući jednoglasno na jednoj od svojih sjednica donosi zaključak da prihvata zahtjev i poziva Evropsku komisiju da pripremi mišljenje o zahtjevu za članstvo - *avis*, kao osnovni dokument na kojem će temeljiti svoju dalju odluku. O zahtjevu za članstvo obavještavaju se Evropski parlament i nacionalni parlamenti država članica EU.

Zahtjev za članstvo može biti i odbijen, što je zabilježeno u slučaju zahtjeva za članstvo Maroka, iz jula 1987. godine. Naime, ministri vanjskih poslova tadašnje Evropske zajednice odbili su zahtjev za članstvo imajući u vidu da Maroko nije evropska država te stoga ne bi mogla pristupiti tadašnjoj Zajednici, ali bi mogla potpisati sporazum o pridruživanju, bez perspektive članstva (**vidi pitanje br.14.**).

Koliko će vremena proći od podnošenja zahtjeva do razmatranja zahtjeva na nekoj od sjednica Vijeća EU, zavisi od plana i dinamike rada Vijeća EU, ali i od spremnosti država članica EU da razmatraju zahtjev za članstvo. Države članice vode raspravu o tome da li će i kada zahtjev za članstvo u EU određene države biti uvršten na dnevni red zasjedanja Vijeća EU. Za primjer navodimo slučaj Crne Gore, Albanije i Srbije. Crna Gora podnijela je zahtjev za članstvo u EU u decembru 2008. godine, a Vijeće EU je već u aprilu 2009. godine pozvalo Evropsku komisiju da pripremi mišljenje o zahtjevu za članstvo. Albanija je podnijela zahtjev za članstvo u aprilu 2009. godine, a Vijeće EU je razmatralo zahtjev u novembru 2009. godine kada je pozvalo Evropsku komisiju da pripremi mišljenje o zahtjevu za članstvo. Najduže je na razmatranje zahtjeva čekala Srbija, koja je podnijela zahtjev u decembru 2009. godine, a Vijeće EU je tek u oktobru iduće godine zatražilo od Evropske komisije da pripremi mišljenje o zahtjevu za članstvo.

Za državu koja je podnijela zahtjev za članstvo važno je da u ovom i daljem periodu pokaže značajnu posvećenost provođenju reformi, kao i da radi na jačanju diplomatskih odnosa sa

državama članicama kako bi se osiguralo prihvatanje zahtjeva, obzirom da o zahtjevu države članice odlučuju jednoglasno. Obično o zahtjevu za članstvo odlučuje Vijeće EU za opšte poslove, ali zaključak može donijeti Vijeće u nekom od ostalih saziva.

Kada Vijeće EU svojim zaključkom prihvati zahtjev za članstvo to još uvijek ne znači da država podnositelj zahtjeva može pristupiti EU. Vijeće EU treba odlučiti o dodjelji statusa kandidata i otvaranju pregovora o pristupanju sa tom državom, što na političkom nivou potvrđuje Evropsko vijeće. Po okončanju pregovora, Vijeće EU treba jednoglasno donijeti odluku o prijemu države u članstvo u EU, kojom prihvata zahtjev za članstvo države u pitanju i ugovor o pristupanju zaključen sa istom, što potvrđuje i Evropsko vijeće. Prethodno, Evropska komisija treba pripremiti mišljenje o zahtjevu za članstvo u smislu konačnog prijema u članstvo, a Evropski parlament većinom svojih glasova dati saglasnost na ugovor o pristupanju, u skladu sa članom 49. Ugovora o EU.

4. Šta je mišljenje o zahtjevu za članstvo u EU?

Mišljenje o zahtjevu za članstvo ili avis je dokument koji sadrži nalaze i procjene Evropske komisije o nivou dosezanja kriterija za članstvo države koja je podnijela zahtjev za članstvo i posljedično spremnosti iste da napreduje u procesu evropskih integracija do krajnjeg članstva. Mišljenje o zahtjevu za članstvo priprema Evropska komisija u dva navrata na zahtjev Vijeća EU i predstavlja temeljni dokument na osnovu kojeg će Vijeće EU donijeti:

- a) zaključak u vezi kandidatskog statusa i početka pregovora sa državom čiji se zahtjev razmatra te
- b) odluku o prijemu u članstvo u EU.

Mišljenje o zahtjevu za članstvo Evropske komisije u postupku odlučivanja Vijeća EU o statusu kandidata i otvaranju pregovora sastoji se od prikaza odnosa između države podnosioca zahtjeva i EU; analize stanja u vezi sa ispunjavanjem političkog kriterija; ocjene stanja i mogućnosti ispunjavanja ekonomskog kriterija; analize sposobnosti prihvatanja obaveza koje proizlaze iz članstva (prihvatanje *acquis-a*) te opšte ocjene stanja i mogućnosti ispunjavanja kriterija za članstvo.

Ključni sadržaj ovog mišljenja je preporuka Evropske komisije Vijeću EU o dodjeljivanju statusa kandidata i otvaranju pregovora o pristupanju EU. Evropska komisija izrađuje mišljenje o zahtjevu za članstvo na osnovu odgovora države podnosioca zahtjeva na upitnik koji joj se dostavlja posebno u svrhu pripreme mišljenja u ovoj fazi, ali i drugih informacija do kojih je došla u službenoj komunikaciji sa državom, između ostalih i onih prikupljenih u toku misija stručnih procjena u određenim oblastima (**vidi pitanje 11.**), komunikaciji sa državama članicama i međunarodnim institucijama.

Mišljenje Evropske komisije o zahtjevu za članstvo može biti pozitivno sa preporukom Vijeću EU da država dobije status kandidata i otvori pregovore o pristupanju sa EU. Evropska komisija može također dati mišljenje s rezervom i negativno mišljenje. Evropska komisija je u novembru 2010. godine dala mišljenje o zahtjevu za članstvo Albanije u kojem je utvrđeno 12 prioriteta u oblastima pokrivenih političkim kriterijom koje je bilo potrebno ispuniti kako bi se državi dodijelio status kandidata. Tek u oktobru 2012. godine u okviru dokumenta „Strategija proširenja i ključni izazovi 2012-2013.“, Evropska komisija je najzad preporučila Vijeću EU da Albaniji dodijeli status kandidata, ali pod uslovom da Albanija okonča započete reforme u oblasti pravosuđa i javne uprave te da revidira Poslovnik o radu Parlamenta, što čini dio uslova i za otvaranje pregovora o pristupanju. Evropska komisija je u Izveštaju Vijeće EU i Evropskom parlamentu o napretku Albanije u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala i reforme pravosuđa iz 2014. godine, preporučila dodjeljivanje statusa kandidata Albaniji, što je Vijeće EU potvrdilo iste godine, kao i Evropsko vijeće na političkom nivou.

Čest je slučaj da Evropska komisija preporuči dodjeljivanje statusa kandidata državi koja je podnijela zahtjev za članstvo, a da otvaranje pristupnih pregovora uslovi ispunjavanjem određenih uslova. Tako je bilo u primjeru mišljenja o zahtjevu za članstvo Crne Gore iz 2010. godine, Srbije iz 2011. godine te gore elaboriranog slučaja Albanije. Negativno mišljenje zabilježeno je u slučaju Turske iz 1989. godine.

Evropska komisija dostavlja mišljenje u formi Saopštenja Evropskom parlamentu i Vijeću EU, ali preporuka o dodjeljivanju statusa kandidata i otvaranju pregovora o pristupanju može biti sastavni dio drugih dokumenata na osnovu kojih Evropska komisija prati napredak države u ispunjavanju uslova koje je Evropska komisija identificirala u mišljenju, što se vidi iz primjera Albanije, Crne Gore i Srbije (posebni izvještaji, izvještaji o zemlji u procesu evropskih integracija, Strategija proširenja i ključni izazovi, izvještaji o sprovođenju zaključenih sporazuma sa državom u pitanju i sl.). Na osnovu ovih nalaza, Vijeće EU odlučuje o statusu kandidata i otvaranju pregovora o pristupanju.

Nakon što se okončaju pregovori, Vijeće EU ponovo poziva Evropsku komisiju da pripremi mišljenje o zahtjevu za članstvo na osnovu kojeg će donijeti odluku o prijemu države u EU. Ovo mišljenje je po svom sadržaju manje obimno i sadrži glavne nalaze Evropske komisije u vezi sa ispunjavanjem pristupnih kriterija i adresiranja dodatnih izazova države kao članice EU. Mišljenje Evropske komisije u ovoj fazi priprema se na osnovu izvještaja pripremljenih tokom pregovora. Mišljenjem o zahtjevu za članstvo, Evropska komisija preporučuje prijem u EU države čiji se zahtjev za članstvo razmatrao.

Pozivanje na mišljenje o zahtjevu za članstvo u nastavku se odnosi isključivo na sticanje statusa kandidata i otvaranje pregovora o pristupanju.

5. Šta je upitnik?

Upitnik je dokument kojeg Evropska komisija upućuje državi koja je podnijela zahtjev za članstvo u EU kako bi na osnovu odgovora države na veoma opsežna pitanja, pripremila mišljenje o zahtjevu za članstvo u vezi sa preporukom Vijeću EU za sticanje statusa kandidata i otvaranje pregovora o pristupanju.

Cilj upitnika je da pruži sveobuhvatan i detaljan pregled političkog, pravnog, ekonomskog i administrativnog sistema države koja je podnijela zahtjev za članstvo u EU, a u svrhu ocjene ispunjavanja kriterija za članstvo, kao preduslova za otvaranje pregovora. Upitnik stoga sadrži pitanja grupisana u tri osnovne cjeline: politički kriterij, ekonomski kriterij i sposobnost preuzimanja i primjene zakonodavstva EU. Ova zadnja cjelina strukturom prati podjelu pravne stečevine EU (*acquis-a*) na 33 pregovaračka poglavlja.

Broj pitanja zavisi od države do države te je u slučaju Hrvatske upitnik sadržavao 4.560, Makedonije 4.666, Albanije 2200, Crne Gore 2.178, a Srbije 2.483 pitanja. Evropska komisija prilikom dostavljanja Upitnika utvrđuje rok u kojem se odgovori na pitanja trebaju dostaviti, što je obično 2-4 mjeseca.

Nakon što analizira odgovore, Evropska komisija može dostaviti dodatna pitanja u svrhu pojašnjenja dostavljenih odgovora ili dobivanja informacija o novim spoznajama.

6. Ko priprema pitanja iz upitnika?

Pitanja iz upitnika pripremaju organizacione jedinice Evropske komisije - generalne direkcije, kojih ima 33. Pripremu pitanja iz Upitnika koordinira Generalna direkcija za politiku susjedstva i pregovore o proširenju (*Directorate-General for Neighbourhood and Enlargement Negotiations – DG NEAR*). U pogledu proširenja EU, DG NEAR:

- pruža podršku državama koje žele pristupiti Uniji da ispune kriterije za članstvo sadržane u osnivačkim ugovorima i zaključcima Evropskog vijeća;
- prati napredak države u procesu evropskih integracija;
- koordinira pregovore o pristupanju;
- upravlja bilateralnim odnosima EU i država kandidata i potencijalnih kandidata za članstvo u Uniji, usmjeravajući njihove reforme u području vladavine prava, ekonomskog upravljanja i javne uprave;
- u državama Zapadnog Balkana provodi ranije utvrđenu politiku stabilizacije i pridruživanja, koja uključuje i finansijsku i tehničku pomoć kroz instrumente predpristupne pomoći EU (IPA II) i tehničke pomoći i razmjene informacija (*Technical assistance and Information Exchange - TAIX*).

DG NEAR nasljednik je nekadašnje Generalne direkcije za proširenje.

7. Ko u ime Evropske komisije dostavlja upitnik?

U ime Evropske komisije Upitnik dostavlja, preciznije uručuje aktuelni evropski komesar za politiku susjedstva i pregovore o proširenju predsjedniku izvršne vlasti države koja je podnijela zahtjev za članstvo.

8. Ko priprema odgovore na pitanja iz upitnika?

U skladu sa ustavnim uređenjem i zakonskim rješenjima, svaka država posebno uređuje organizaciju aktivnosti na pripremi odgovora na pitanja iz upitnika. Od države koja podnosi zahtjev za članstvo očekuje se da u ovom stadiju napretka u procesu evropskih integracija ima uspostavljenu učinkovitu koordinaciju evropskih poslova na političkom i tehničkom nivou, uređenu i osmišljenu tako da može odgovoriti zahtjevima odgovarajućih faza u procesu, uključujući i upitnik.

Osnovni elementi ovog mehanizma su institucije izvršne vlasti nadležne za koordinaciju procesa evropskih integracija te 35 radnih grupa za svako od 35 pregovaračkih poglavlja koji su ključni nosioci svih aktivnosti vezanih i za upitnik. Za potrebe pregovora sa zemljama kandidatima za članstvo u EU, *acquis* EU podijeljen je u 35 pregovaračkih poglavlja (**vidi pitanje br. 13.**) te ovu podjelu prate i radne grupe. Članovi radnih grupa su predstavnici institucija koje su u skladu sa ustavom i zakonom nadležne za preuzimanje i provođenje *acquis*-a u konkretnom poglavlju. Obzirom na posebnu strukturu upitnika, odgovore na pitanja pripremaju 33 radne grupe (poglavlja 34 i 35 *acquis*-a EU nisu relevantna za potrebe upitnika) i dvije posebne grupe za ekonomski i politički kriterij.

9. Koje aktivnosti prate pripremu i dostavljanje odgovora na pitanja iz upitnika?

Ključne aktivnosti u procesu pripreme i dostavljanja odgovora na pitanja iz upitnika Evropskoj komisiji su:

1. Priprema metodologije

Metodologija za pripremu odgovora na pitanja iz upitnika utvrđuje odgovornosti i međusobne odnose i veze institucija/tijela u državi, u svakoj od sljedećih faza: organizacioni aspekti dostavljanja pitanja institucijama, priprema odgovora, potvrđivanje odgovora, prevođenja odgovora, usvajanje i dostavljanje odgovora Evropskoj komisiji. Metodologija detaljno opisuje cijeli tok procesa, od prijema upitnika do dostavljanja odgovora Evropskoj komisiji. Ključ uspješne metodologije je komunikacija iste sa svim učesnicima u procesu kako bi se osigurala njezina učinkovita primjena.

2. Priprema odgovora na pitanja iz Upitnika

Odgovore na pitanja iz upitnika pripremaju institucije nadležne za svako od poglavlja *acquis*-a, koje su kako je ranije navedeno organizovane u okviru 33 radne grupe i dvije posebne grupe za politički i ekonomski kriterij osnovane za potrebe upitnika (**vidi pitanje br. 8**). Odgovori se pripremaju u skladu sa uputstvom Evropske komisije i smjericama institucije nadležne za koordinaciju procesa evropskih integracija. Odgovori trebaju biti usaglašeni i provjereni na stručnom nivou unutar radne grupe kao temeljne operativne instance u koordinaciji ovog obimnog i zahtijevnog procesa. Ukoliko se odgovori na neka od pitanja ne mogu usaglasiti u radnoj grupi, dostavljaju se višoj instanci u koordinacionom mehanizmu koja će riješiti spor.

3. Potvrđivanje odgovora

Nakon što se odgovori na pitanja iz upitnika usaglase unutar radnih grupa, potrebno je potvrditi ih kao konačne, što je obično mandat odgovarajućeg tijela u okviru koordinacionog mehanizma. Tako potvrđeni odgovori dostavljaju se nadležnoj instituciji za koordinaciju procesa evropskih integracija.

4. Prevođenje odgovora na engleski jezik

Odgovori na pitanja iz upitnika dostavljaju se Evropskoj komisiji na engleskom jeziku, kao jednom od tri radna jezika u institucijama EU (druga dva su njemački i francuski). Stoga je prevođenje odgovora posebno važna faza u ovom procesu, jer od stručnosti prevoda ponekad zavisi da li će Evropska komisija razumjeti odgovore, da li će dostaviti dodatna pitanja i sl. Koordinaciju procesa prevođenja obično vrši institucija nadležna za koordinaciju sveukupnog procesa evropskih integracija. Za potrebe prevođenja angažuje se veći broj prevodilaca što iziskuje značajna finansijska sredstva koja je na vrijeme potrebno osigurati iz budžeta ili od vanjskih donatora.

5. Usvajanje i dostavljanje odgovora Evropskoj komisiji

Nakon što se odgovori potvrde kao konačni, nadležna institucija za koordinaciju procesa evropskih integracija dostavlja odgovore na usvajanje organu izvršne vlasti. Nakon što se odgovori usvoje, isti se dostavljaju Evropskoj komisiji. Na političkom nivou obično predsjednik vlade/izvršne vlasti uručuje odgovore evropskom komesaru za politiku susjedstva i pregovore o proširenju u štampanom i elektronskom formatu.

10. Šta su dodatna pitanja?

Nakon što analizira primljene odgovore, Evropska komisija može tražiti pojašnjenja pojedinih odgovora, npr. u slučaju kada odgovori nisu potpuni ili sadrže informacije koje nisu dovoljno jasne službenicama Evropske komisije. U tom slučaju, Evropska komisija dostavlja dodatna pitanja na koja je potrebno odgovoriti u okviru istog koordinacionog mehanizma, slijedeći istu metodologiju. Također je moguće da Evropska komisija dostavi nova dodatna pitanja koja se ne referišu na već postavljena pitanja zbog čega je važno da priprema odgovora slijedi istu proceduru.

11. Šta su misije procjene stanja (*peer-review mission*)?

Misije procjene stanja organizuje Evropska komisija pod pokroviteljstvom TAIEX-a kako bi analizirala stanje u zemlju u vezi sa razvojem i primjenom zakonodavstva i razvojem institucija u kontekstu priprema za članstvo u EU u određenoj oblasti, najčešće u okviru političkog kriterija. Evropska komisija organizuje ove misije nakon podnošenja zahtjeva za članstvo, u cilju identifikacije nedostataka koje bi trebalo otkloniti do ulaska u novu fazu procesa evropskih integracija, tj. pregovora o pristupanju te poslije u toku pregovora. Uz ovo nalazi službenika Evropske komisije bit će jedan od izvora informacija za pripremu mišljenja o zahtjevu za članstvo. Misije će biti organizovane i u kasnijim fazama procesa pristupanja i moguće su sve do stupanja u članstvo EU.

12. Šta slijedi nakon dostavljanja odgovora na pitanja iz upitnika?

Po prijemu odgovora na osnovna i dodatna pitanja, Evropska komisija detaljno analizira odgovore, uzimajući u obzir i nalaze stručnih posjeta do kojih je došla tokom misija procjene stanja te informacije stečene u komunikaciji sa državama članicama i međunarodnim institucijama. Na osnovu ove analize Komisija priprema mišljenje o zahtjevu za članstvo (***pogledaj pitanje br. 4***). Mišljenje o zahtjevu za članstvo upućuje se u formi Saopštenja Evropskom parlamentu i Vijeću EU. Vijeće EU razmatra isto te odlučujući jednoglasno u najboljem ishodu donosi zaključak o dodjeljivanju statusa kandidata državi koja je podnijela zahtjev i o otvaranju pregovora o pristupanju sa tom državom, što na političkom nivou treba da potvrdi Evropsko vijeće.

Vijeće EU može donijeti zaključak kojim se status kandidata uslovljava ispunjavanjem određenih uslova, obično u domenu političkog kriterija za članstvo, što je slučaj Albanije i zaključka Vijeća EU iz 2013. godine (Vijeće EU je na bazi izvještaja Komisije o napretku u provođenju utvrđenih prioriteta, u junu 2014. godine dodijelilo Albaniji status kandidata za članstvo u EU). Također je moguće da se državi dodijeli status kandidata, ali da se otvaranje pregovora prolongira u skladu sa dinamikom provođenja prioriteta koje Vijeće EU definiše u zaključku, što pokazuje iskustvo Crne Gore iz 2010. godine i Srbije iz 2012. godine

Čak i kada Komisija dadne pozitivno mišljenje i zemlja dobije status kandidata i preporuku da se pregovori otvore, može se desiti da se odgađa zauzimanje stava na političkom nivou o otvaranju pristupnih pregovora, što je slučaj Makedonije (status kandidata potvrđen 16.12.2005. godine, ali pristupni pregovori još nisu otvoreni, iako je Evropska komisija od novembra 2010. godine do danas, šest puta preporučila otvaranje pregovora).

13. Šta su kriteriji za članstvo?

Članom 49. Ugovora o EU, svakoj evropskoj državi čije uređenje počiva na načelima slobode, demokratije, poštivanja ljudskih prava i temeljnih sloboda te vladavine prava, dato je pravo da podnese zahtjev za članstvo u EU. Međutim, sama činjenica da uređenje države počiva na gore navedenim načelima nije sama po sebi dovoljna da bi postala dijelom ujedinjenje evropske porodice. EU je pored uslova i principa iz osnivačkih ugovora, uspostavile kriterije za

članstvo u EU, koje država koja podnosi zahtjev za članstvu treba ispuniti kako bi pristupila EU.

Kriterije za članstvo utvrđuje Evropsko vijeće. Svojevremeno je Evropsko vijeće na zasjedanju u Kopenhagenu, 1993. godine utvrdilo tri osnovna kriterija za članstvo: politički, ekonomski i pravni (tzv. kopenhagenski kriteriji). Ovim kriterijama je zaključcima samita Evropskog vijeća iz 1995. godine održanog u Madridu, dodan administrativni kriterij, poznatiji kao madridski.

- *Kopenhagenski kriteriji za članstvo*

Politički kriterij za članstvo u EU zahtjeva od države koja podnosi zahtjev za članstvo u EU da posjeduje jake i stabilne institucije koje osiguravaju demokratiju, vladavinu prava, poštovanje ljudskih prava te prava i zaštitu manjina.

Ekonomski kriterij zahtjeva postojanje funkcionalne tržišne ekonomije, sposobne da se nosi sa konkurentskim pritiskom i tržišnim snagama unutar Unije.

Pravni kriterij zahtjeva preuzimanje obaveza iz članstva tj. prihvatanje cjelokupne pravne stečevine EU, te privrženost ciljevima političke, ekonomske i monetarne unije.

- *Madridski kriterij za članstvo*

Udovoljavanje gore navedenim kriterijima za članstvo nemoguće je bez postojanja jakog, funkcionalnog i učinkovitog, sa uslovima za članstvo, kompatibilnog i usklađenog administrativnog aparata, što je kao četvrti pristupni kriterij Vijeće EU, definisalo u Madridu, 1995. godine. Naime, transponiranje pravne stečevine EU u domaće zakonodavstvo je važno sa aspekta udovoljavanja neposredno pravnog, a posredno i preostala dva kriterija za članstvo. Međutim, od samog formalnog transponiranja zakonodavstva EU u domaći legislativni okvir, važnija je njegoja efikasna provedba kroz odgovarajuće administrativne i sudske strukture.

Ispunjavanje zahtjeva iz domena političkog kriterija ipak predstavlja ključni uslov za pokretanje pregovora o pristupanju, što je odlučeno na Lussemburškom samitu Vijeća EU, u decembru 2007. godine. Za razliku od političkog, ekonomski i kriterij ispunjavanja obaveza proizašlih iz članstva, tj. pravni kriterij bit će predmetom budućeg dinamičnog ocjenjivanja.

Za države koje učestvuju u procesu stabilizacije i pridruživanja (Bosna i Hercegovina, Srbija, Crna Gora, Makedonija, Albanija, Kosovo^{*1}) ovi uslovi su prošireni na ciljeve stabilizacije i pridruživanja koji su formalno potvrđeni sporazumima o stabilizaciji i pridruživanju, koje je EU zaključila sa svakom od navedenih država. U ovom kontekstu važno je istaći zaključke Evropskog vijeća iz decembra 2006. godine kojima je nedvosmisleno potvrđeno da napredak svake države u procesu pristupanja EU zavisi od pojedinačnih napora svake od njih u pogledu ispunjavanja kopenhagenskih kriterija i uslova procesa stabilizacije i pridruživanja. Zadovoljavajući rezultati države u provođenju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, uključujući trgovinske odredbe su presudne za razmatranje zahtjeva za članstvo bilo koje od navedenih država.

14. Koja je razlika između pridruživanja i pristupanja Evropskoj uniji?

Pridruživanje je proces uspostavljanja bliskih odnosa između treće zemlje i EU, koji ukazuje na izvjesnost budućeg članstva u EU u određenom tranzicijskom razdoblju tokom kojeg zemlja potpisnica sporazuma o pridruživanju postepeno usklađuju svoje zakonodavstvo sa pravnom

¹ Ovaj naziv ne prejudicira status Kosova i u skladu je sa Rezolucijom 1244 i Odlukom Međunarodnog suda pravde o kosovskoj deklaraciji o nezavisnosti".

stečevinom EU te uspostavlja zonu slobodne trgovine. Sporazumi o pridruživanju razvijali su se kroz razvoj politike proširenja EU, tako da danas govorimo o tri generacije sporazuma o pridruživanju, gdje je treća generacija naročito značajna za zemlje učesnice u procesu stabilizacije i pridruživanja (**vidi pitanje br. 13.**). Evropska unija također zaključuje i sporazume o pridruživanju koji isključivo podrazumijevaju blisku ekonomsku, političku i druge vrste saradnje, bez perspektive članstva za zemlju potpisnicu.

Pristupanje je proces koji zvanično počinje otvaranjem pregovora o pristupanju sa državom koja je prethodno u skladu sa članom 49. Ugovora o EU podnijela zahtjev za članstvo u EU, a završava zaključivanjem Ugovora o pristupanju.

15. Šta su pregovaračka poglavlja?

Cjelokupna pravna stečevina EU za potrebe pregovora o pristupanju države kandidata za članstvo u EU od 2005. godine dijeli se na 35 pregovaračkih poglavlja. Po ovoj strukturi, Evropska komisija priprema i pitanja iz Upitnika, isključujući poglavlja 34. i 35, koja nisu relevantna za Upitnik. Međutim, slijedeći strukturu kriterija za članstvo, Evropska komisija dostavlja liste pitanja za politički i ekonomski kriterij.

Pregovaračka poglavlja su kako slijedi:

1. Slobodno kretanje robe	18. Statistika
2. Slobodno kretanje radnika	19. Socijalna politika i zapošljavanje
3. Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga	20. Preduzetništvo i industrijska politika
4. Slobodno kretanje kapitala	21. Trans-evropske mreže
5. Javne nabavke	22. Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata
6. Pravo privrednih društava (kompanijsko pravo)	23. Pravosuđe i osnovna prava
7. Pravo intelektualne svojine	24. Pravda, sloboda i bezbednost
8. Politika konkurencije	25. Nauka i istraživanje
9. Finansijske usluge	26. Obrazovanje i kultura
10. Informaciono društvo i mediji	27. Životna sredina
11. Poljoprivreda i ruralni razvoj	28. Zaštita potrošača i zaštita zdravlja
12. Sigurnost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika	29. Carinska unija
13. Ribarstvo	30. Spoljni odnosi
14. Transportna politika	31. Spoljna, bezbednosna i odbrambena politika
15. Energetika	32. Finansijska kontrola
16. Oporezivanje	33. Finansijske i budžetske odredbe
17. Ekonomska i monetarna politika	34. Institucije
	35. Ostalo

16. Koji je trenutni status Bosne i Hercegovine u procesu evropskih integracija?

Bosna i Hercegovina je potencijalni kandidat za članstvo u EU. Zahtjev za članstvo u EU, čije je prihvatanje uslov za dobijanje statusa kandidata, predan je 15. februara 2016. godine. Zahtjev je u ime Bosne i Hercegovine predao predsjedavajući Predsjedništva Bosne i Hercegovine, gosp. Dragan Čović, ministru vanjskih poslova Kraljevine Holandije, države članice koja je u to vrijeme predsjedavala Vijećem EU.

Podnošenje zahtjeva za članstvo bilo je uslovljeno napretkom države u provođenju ekonomsko-socijalnih i političkih reformi sadržanih u reformskim agendama i pratećim akcionim planovima, koje su Vijeće ministara BiH, entitetske i kantonalne vlade i Vlada Brčko distrikta BiH usvojile u drugoj polovini 2015. godine.

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica, sa jedne strane, i Bosne i Hercegovine, sa druge strane (SSP)², stupio je na snagu 01. juna 2015. godine, a ovome je prethodila Izjava Predsjedništva BiH o opredjeljenju za proces evropskih integracija i spremnost na provođenje reformi sa ciljem članstva u EU, iz januara 2015. godine, koju su potom usvojili Dom naroda i Predstavnički dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

Stupanje na snagu SSP-a, usvajanje reformskih agendi i podnošenje zahtjeva za članstvo u EU ključni su rezultati obnovljenoga pristupa EU prema Bosni i Hercegovini, poznatijeg kao britansko-njemačka inicijativa, kojeg je Vijeće EU prihvatilo svojim zaključcima 15. decembra 2015. godine.

² „Službeni glasnik BiH – Međunarodni ugovori“, br. 10/08